

سلسلہ دروس خارج

اصول فقہ

مبحث وضع

(اقام وضع)

جلسہ :

۱۰۳

تاریخ :

۹ / ۲ / ۲۸

کلام حضرت امام

این بحث پیرامون «نبی» و «انباء» است

امام می فرمایند :

اسامی اجناس برای «روح معانی» وضع شده اند نه «ظواهر معانی»

تبیین مسالک پنج گانه مواجهه با آیات الهی
توسط صدر المتألهین

نوع روش	پیروان مسلک	
حمل همه الفاظ بر «معنای ظاهری»	اصحاب حدیث	مسلک اول
برای تنزه خداوند از صفات مادی به «تأویل» روی آوردند	اهل تنزیه و اهل تأویل	مسلک دوم
جمع بین دو روش قبلی : تأویل امور پیرامون مبدأ + عمل به ظاهر امور مربوط به معاد	اکثر معتزله + جمهور امامیه	مسلک سوم
اشاره خواهیم کرد ..	صدر المتألهین	مسلک چهارم
نفهمیدن گنه مطالب + اکفتاء به همان ظواهر	افرادی همچون فخر رازی	مسلک پنجم

گروه دوم:

در مسائلی که مربوط به معاد می باشد نیز تأویل را جاری می دانست

گروه سوم:

در مسائلی که مربوط به معاد میشد همانند گروه اول، آیات را حمله به ظاهر می کردند

تفاوت گروه
دوم و سوم

تفاوت ها

گروه پنجم:

به خداوند دست و پا و چشم نسبت نمی دهند
بلکه به ظواهر آن اقرار کرده و می گویند: نمی دانیم معنای آن چیست؟

تفاوت گروه
پنجم و اول

«الرحمنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى»

گروه اول:

اهل حدیث

۱. المشبهت تعلقت بهذه الآية في أن معبودهم جالس على العرش

۲. عقیده ابن کرام : خداوند جسم است و مماس با عرش است

گروه دوم

(اهل تأویل)

و گروه سوم:

۱. قال القفال : مقصود من هذا الكلام هو تصوير عظمة الله و كبريائه و تقريره انه تعالى خاطب عباده في تعريف ذاته و صفاته بما اعتادوه من ملوكهم و عظمائهم

۲. شيخ طبرسي : قيل في معناه قولان :

احدهما : انه استولى عليه و قد ذكرنا فيما مضى شواهد ذلك

الثاني : قال الحسن «استوى» لطفه و تدبيره ... فاما الاستواء بمعنى الجلوس على الشيء،

فلا يجوز عليه تعالى لانه من صفة الاجسام و الاجسام كلها محدثة

بررسی آیات

آیه دوم

«وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ»

بقره: ۲۵۵

گروه اول:

اهل حدیث

طبری:

قال آخرون: الكرسي موضع القدمين ..

گروه دوم

(اهل تأویل)

و گروه سوم:

طبری:

اختلف اهل التأويل في معنى الكرسي .. فقال بعضهم: هو علم الله تعالى ذكره

«وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ»

جمال الدین قاسمی:

قال ابن كثير: أي و جاء الرب .. و الملائكة بين يديه صفوفاً صفوفاً ..
و سبقه ابن جرير الى ذلك .. في نزوله تعالى من السماء يومئذ في ظلل من الغمام

گروه اول:

اهل حديث

فخر رازی :

و اعلم ثبت بالدليل العقلي ان الحركة على الله تعالى محالٌ .. فلا بدّ فيه من تأويل و
هو أن هذا من باب حذف المضاف و إقامة المضاف إليه مقامه

گروه دوم

(اهل تأويل)

و گروه سوم:

شیخ طبرسی : جاء ربك : أي امر ربك و قضائه و محاسبته

بغدادی :

أن هذه الآية من آيات الصفات التي سكت عنها .. عامة السلف
فلم يتكلموا فيها و أجروها كما جاءت من غير تكييف و لا تشبيه و لا تأويل

گروه پنجم :

پایان